tawa, lon, a kepeken

Tu môže byť odkaz na vašu stránku...

Odkazy:

Odkaz na vašu stránku

Odkaz aj na vašu stránku

Odkaz ešte na vašu stránku

Slovníček

kama – prísť, stať sa, spôsobiť
kepeken – používať; s, pomocou, prostredníctvom, s využitím
kiwen – kameň, skala; tvrdý ako skala
kon – vzduch, atmosféra, duch, vietor
lon – byť v/u/pri/na, existovať; v, u, pri, na
pana – dať, poslať, uvoľniť, vydávať, vypúšťať, emitovať
poki – nádoba, misa, sklo, pohár, krabica, atď.
toki – jazyk; rozprávať, hovoriť, rečniť
tawa – ísť do, hýbať sa; do, pre, k

lon

lon, podobne ako tawa a kepeken možno použiť ako sloveso aj ako predložku. Skúmajte tieto príklady:

mi lon tomo. -- Som v dome.
mi moku lon tomo. -- Jem v dome.

V prvom príklade sa lon použilo ako sloveso v tejto vete; v druhom sa použilo ako predložka. Šikovné, však? Niekoľko ďalších príkladov:

suno li lon sewi. -- Slnko je na oblohe.
mi telo e mi lon tomo telo. -- Umývam sa v umyvárni.
Zo štvrtej lekcie si pripomeňme, že tomo telo znamená umyváreň, kúpeľňa, apod.
kili li lon poki. -- Ovocie je v košíku.

Použitie lon s wile

Nakoľko lon možno použiť buď ako predložku, alebo sloveso, význam vety môže byť trocha mätúci v prípade použitia s wile. Napríklad:

mi wile lon tomo. -- Chcem byť doma. ALEBO Chcem v dome.

Túto vetu v Toki Pona možno preložiť dvojako. Prvý preklad vyjadruje, že hovorca si želá byť doma. Druhý preklad vyjadruje, že hovorca chce niečo robiť (hoci v skutočnosti nepovie čo) v dome. Najlepšie je túto vetu rozdeliť, aby nedochádzalo k zmätku:

mi wile e ni: mi lon tomo. -- Chcem toto: Som doma.

Jazyk Toki Pona často používa tento trik vo forme e ni: aby sa zaobišiel bez slova že používaného v takých vetách ako "Povedal si mi, že ješ." Táto veta by sa preložila ako "sina toki e ni tawa mi: sina moku." Táto črta je v Toki Pona bežná a stretnete sa s ňou v týchto lekciách častejšie.

Použitie lon vo forme akčného slovesa

To čo sa práve naučíme je menej významný detail a zriedkavo sa to v Toki Pona používa. Taktiež použijem niektoré slovíčka, ktoré sme sa ešte neučili. Pokiaľ nie je váš záujem eminentný, mali by ste asi túto časť preskočiť a vrátiť sa k nej neskôr, ak chcete, pretože táto črta vôbec nie je až taká dôležitá.

... Takže ste stále ešte tu? Dobre! Najskôr si doplníme dve slovíčka: lape (spať), pini (zastaviť, ukončiť). Tieto slová sa naučíme v neskorších lekciách, takže ich teraz nemusíte memorovať, ak nechcete, avšak sú nevyhnutné pre to, čo sa práve naučíme. S týmito slovíčkami môžete hovoriť o tom, že ste

niekoho zobudili:
mi pini e lape sina. -- Ukončil som tvoj spánok. Zobudil som ťa.
Toto je dostatočne zrejmé. Avšak dá sa to vyjadriť aj pomocou lon:
mi lon e sina. -- Spôsobil som, že si uvedomuješ realitu. Pohol som ťa k tomu, aby si bol prítomný duchom a čulý.
Avšak, všimnite si, že nemôžete povedať "sina lon e mi" ("Zobudil si ma"). Osoba, ktorá spala sa nachádza v privátnom stave spánku. Po zobudení by nemal pocit, že bol uvedený do reality, nakoľko pre neho spánok bol realita. Jednoducho sa presunul z jednej existencie do inej. Dá sa to vyjadriť len vetou "mi lon e sina" pretože zobúdzajúci to vníma ako keby spiaca osoba nebola prítomná v jeho realite; spiaca osoba sa zdá byť neprítomná, a teda zobudením sa vráti do reality. Je to jasné?

Ak ste to celkom nepochopili, netrápte sa. Je to len menej významná odbočka pre tých, ktorý majú náhodou záujem. Vo väčšine situácií bude najlepšie použiť spojenie pini e lape.

kepeken

Táto nie je príliš ťažká. Vlastne je jednoduchšia než lon pretože sa po nej použije e ako v prípad iných slovies.
mi kepeken e ilo. - Používam nástroje.
sina wile kepeken e ilo. - Musíš použiť nástroje.
mi kepeken e poki ni. - Používam ten pohár.
A kepeken možno použiť aj ako predložku.
mi moku kepeken ilo moku. - Jem vidličkou/lyžičkou/alýmkoľvek príborom.
mi lukin kepeken ilo suno. - Pozerám sa pomocou baterky. (Svietim si na to baterkou) (ilo suno = svetelný nástroj, teda baterka)
Toto by sa vám nemalo zdať príliš ťažké.

tawa

Použitie tawa vo forme slovesa

Snáď ste dobre pochopili lon nakoľko tawa je podobná. Podobne ako u lon, po tawa sa nedáva e.
mi tawa tomo mi. -- Idem do svojho domu.
ona mute li tawa utala - Idú do vojny.
sina wile tawa telo suli. -- Chceš ísť k moru.
ona li tawa sewi kiwen. -- Ide hore na skalu.
Všimnite si, že sewi je v tejto vete použitá ako podstatné meno. Doslovnejší preklad tejto vety je "Ide na vrch(ol) skaly."
Dôvod, prečo po lon a tawa nejde e je to, že tu nie je žiaden predmet. Napríklad, vo vete "Idem do svojho domu," hovorca jednoducho išiel domov. Nič neurobil so svojim domom, iba tam šiel. Ak by dom spálil, alebo by sa pokúsil s ním niečo urobiť, alebo nejako naň pôsobiť, potom by za slovesom nasledovalo e. Inak sa e nepoužije.

Použitie tawa vo význame "do/pre/k"

Ako som pred chvíľou povedal, tawa sa často používa ako predložka.
mi toki tawa sina. - Hovorím k tebe/s tebou
ona li lawa e jan tawa ma pona. - Viedol ľudí k dobrej pôde. (Viedol ľudí do zasľúbenej zeme.)
ona li kama tawa ma mi. - Prichádza do mojej krajiny.
Na tomto mieste je tiež vhodné pohovoriť o tom, ako vyjadriť, že máte určité veci radi. V Toki Pona existuje šablóna na vyjadrenie toho, že máme niečo radi, ktorá používa slovo tawa ako predložku:
ni li pona tawa mi. - To je pre mňa dobré. (alebo inak povedané, "Mám to

rád.")
Ak chcete vyjadriť, že niečo nemáte radi, nahraďte pona slovom ike.
ni li ike tawa mi – To je pre mňa zlé. To nemám rád. (To sa mi nepáči).
Tu je niekoľko príkladov:
kili li pona tawa mi. – Mám rád ovocie.
toki li pona tawa mi. – Rád rozprávam. alebo Mám rád jazyky.
tomo li ike tawa mi. – Nemám rád budovy.
telo suli li ike tawa mi. – Nemám rád more.
Pamätajte, že e môže byť vo vete len za slovesom. Toki Pona nepoužíva vedľajšie vety. Takže ak chcete napríklad povedať "Rád pozorujem krajinu. (=Mám rád pozorovanie krajiny)," NEMOŽNO povedať takéto niečo: lukin e ma li pona tawa mi. Najlepšie je to rozdeliť do dvoch viet:
mi lukin e ma. ni li pona tawa mi. – Pozorujem krajinu. Toto je pre mňa dobré.
Rovnakú vetu môžete pravdaže pomocou iných techníky, ktoré sme sa naučili vo štvrtej kapitole:
ma li pona lukin. – Krajina je dobrá vizuálne. Na krajinu sa dobre pozerá.

Použitie tawa vo význame "pre"

Dobre, takže tawa v zásade znamená ísť do alebo jednoducho do, však? Nie celkom. Taktiež môže znamenať pre, ako je tomu v tejto vete:
mi pona e tomo tawa jan pakala. -- Opravil som dom pre invalida.
Žiaľ, trik spočívajúci v tom, že dovolíme, aby tawa znamenalo aj do aj pre, má svoje nevýhody. Čítajte ďalej, aby ste videli aké.

Použitie tawa ako adjektíva

Už viete ako niektoré slová v Toki Pona možno použiť ako podstatné mená, slovesá, alebo adjektíva, v závislosti na kontexte? Nuž, v prípade tawa je to rovnako. tawa sa použije ako adjektívum pri tvorbe slovného spojenia s významom auto:
tomo tawa – auto (doslovnejší preklad je "pohyblivá budova")
tomo tawa telo – čln, loď
tomo tawa kon – lietadlo, helikoptéra

Dvojznačnosť tawa

Než budete pokračovať, zamyslite sa chvíľu nad nasledovnou vetou. Skúste pouvažovať nad rôznymi významami, ktoré by mohla mať.
mi pana e tomo tawa sina.
Dobre. Ak sa tawa použije ako adjektívum, potom táto veta znamená "Dal som ti auto." No ak sa použije ako predložka, môže znamenať, "Dal som ten dom tebe." Takže ako to rozlíšite? Nedá sa! (Na tomto mieste je zlovestný smiech.) Toto je jeden z problémov v samej podstate jazyka Toki Pona, ktorému sa nedá vyhnúť.

tawa ako akčné sloveso

O tawa sa naučíme už len jednu vec. (Jaj!). Pamätáte sa ako som vravel, že po tawa sa nedáva e pretože sa nič nerobí s predmetom? Nuž, je to tak, avšak tawa môže mať takéto predmety:
mi tawa e kiwen. -- Hýbem skalou.
ona li tawa e len mi. -- Pohla mojimi šatami.
tawa možno použiť v týchto situáciách ako akčné sloveso, pretože tu jestvuje predmet. Niečo vykonalo činnosť s niečím iným; tak tomu v prípade tawa nebolo u ostatných vzorových viet.

kama

Týmto slovom sme sa v krátkosti zaoberali, avšak je dosť bežné, takže sa naň musíme pozrieť trocha podrobnejšie.

Predovšetkým sa používa s tawa, takto:
ona li kama tawa tomo mi. -- Prišiel do môjho domu.
Taktiež sa dá použiť ako akčné sloveso. Znamená "spôsobiť" alebo "zapríčiniť":
mi kama e pakala. -- Spôsobil som nehodu.
sina kama e ni: mi wile moku. -- Ty si spôsobil toto: Chcem jesť. Vyhladol som z teba.
Všimnite si, že sa to nedá povedať sina kama e mi wile moku. Toki Pona nemá vedľajšie vety; časti viet nemožno takto natisnúť dohromady.
Ak ste na pochybách, spravidla je múdre vetu rozdeliť na dve časti.
Taktiež ho možno použiť s neurčitkami na dosiahnutie efektu podobného priebehovému času. Jeden z najbežnejších neurčitkov, s ktorými sa používa je jo, takže si to teraz preberieme. Ak poviete kama jo, znamená to získať:
mi kama jo e telo. -- Dostal som sa k vode. Získal som vodu. (Dej nastal bez zvláštneho pričinenia, vývojom.)
Šikovné, že? kama je veľmi flexibilné slovo.

Cvičenia

Pokúste sa preložiť tieto vety zo slovenčiny do Toki Pona.
Opravil som baterku použitím malého nástroja.
Overte si svoj preklad:
Mám rád Toki Pona. Overte si svoj preklad:
Dali sme im jedlo. Overte si svoj preklad:
Ak ste to preložili nesprávne, preformulujte si vetu takto: "Dali sme jedlo im." Znamená to to isté.
Toto je pre môjho priateľa. Overte si svoj preklad:
Nástroje sú v krabici. Overte si svoj preklad:
Tá fľaša je v špine. Overte si svoj preklad:
Chcem ísť do jeho domu svojim autom. (...pomocou môjho auta)
Overte si svoj preklad:
Hádajú sa. Overte si svoj preklad:
Pomôcka: Spomeňte si, čo ste sa naučili o príslovkách v lekcii 4.
A teraz sa pokúste sa preložiť tieto vety z Toki Pona do slovenčiny:
sina wile kama tawa tomo toki.
Overte si svoj preklad:
jan li toki kepeken toki pona lon tomo toki.
Overte si svoj preklad:
mi tawa tomo toki. ona li pona tawa mi.
Overte si svoj preklad:
sina kama jo e jan pona lon ni. Overte si svoj preklad:
1. lon ni znamená buď "tu" alebo "tam". Dokážete si domyslieť, čo to znamená doslovne?
Overte si svoje domyslenie:

Všetky lekcie

Portál o preklade nielen pre prekladateľov * © 2013 tokipona$_{FL}$: Všetky práva vyhradené! * Template design by Arcsin